

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของ บริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยตัวแปรที่สนใจศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ 3 ตัวแปรประกอบด้วย การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชี รวมถึงปัจจัยอัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลทางการเงินนอกเหนือจากตัวแปรที่สนใจศึกษาซึ่ง งานวิจัยในอดีตของต่างประเทศได้วิจัยเชิงประจักษ์ไว้ ซึ่งต้องการทดสอบความสัมพันธ์เพื่อให้ ประจักษ์ถึงความมีคุณค่า (Information content) ของรายงานของผู้สอบบัญชี เนื่องจากรายงาน ของผู้สอบบัญชีให้ข้อมูล สัญญาณเตือน และข้อสังเกตอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงิน และยังเป็น ประโยชน์ต่อผู้สอบบัญชีที่มีความระมัดระวังในการตรวจสอบงบการเงินมากยิ่งขึ้น และช่วย สนับสนุนให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินด้วยความเชื่อมั่นและมีหลักการ ยิ่งขึ้น

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรอบระยะเวลา บัญชีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานต่อเนื่องจับคู่กับบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหา เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง ในระหว่างปี พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2549 ยกเว้น กลุ่มธนาคาร กลุ่ม เงินทุนหลักทรัพย์ กลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากข้อมูลในงบการเงินของกลุ่ม อุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นๆ เพราะอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลและมีกฎระเบียบข้อบังคับเฉพาะที่ต้องปฏิบัติตามหน่วยงานกำกับดูแล ได้แก่ ธนาคารแห่ง ประเทศไทย ซึ่งมีวิธีการทางบัญชีในการจัดทำรายงานทางการเงินและมีโครงสร้างทางการเงินที่ แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นๆ อันอาจมีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลทางการเงิน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ และกลุ่มบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) และกลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็น บริษัทที่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครบถ้วน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 314 ตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 157

ตัวอย่าง และตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัย ตัวแปรแต่ละกลุ่มสามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย ประกอบด้วย

- 1) การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
- 2) อายุของบริษัท
- 3) ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชี

กลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม
- 2) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม
- 3) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม
- 4) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม
- 5) อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย
- 6) ปัญหาทางการเงิน
- 7) ขนาดของบริษัท

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรม SPSS for windows เนื่องจากเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคั้งนี้ ประกอบด้วย สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งแสดงอยู่ในรูปของความถี่และร้อยละ (Frequency and proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum : Min) ค่าสูงสุด (Maximum : Max) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทั้งนี้เพื่อใช้อธิบายผลการวิจัยในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลของกลุ่มตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคั้งนี้ คือ เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic regression analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง

5.1 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นของการนำเสนอเกี่ยวกับบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ 1) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่สนใจศึกษา ตัวแปรควบคุม และตัวแปรตาม 2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยจัดเรียงตามสมมติฐานการวิจัย และบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละส่วนมีสาระโดยสังเขปดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตัวแปรที่สนใจศึกษา

1. การจัดการกำไร

การวิจัยครั้งนี้วัดการจัดการกำไรของบริษัท ด้วยค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Absolute discretionary accruals) ผลจากการวิเคราะห์ เป็นดังนี้ คือ ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.243 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 0.002 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 1.870 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.295 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.135 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 0.002 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 0.731 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.129 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และพบว่าค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นมากกว่าค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. อายุของบริษัท

การวิจัยครั้งนี้ วัดอายุของบริษัทด้วย จำนวนปีที่บริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีอายุของบริษัทโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 13 ปี มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 2 ปี มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 27 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.804 ปี สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอายุของบริษัทโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 14 ปี มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 1 ปี มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 30 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.627 ปี และพบว่าค่าเฉลี่ยของอายุของบริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของอายุของบริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชี

การวิจัยครั้งนี้ วัดระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีด้วย จำนวนวันนับตั้งแต่วันที่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 56 วัน มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 19 วัน มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 276 วัน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 33.657 วัน สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 48 วัน มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 17 วัน มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 118 วัน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.151 วัน และพบว่าค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นมากกว่าค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตัวแปรควบคุม

1. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ -0.113 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -1.985 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 5.481 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.715 เท่า สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.879 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -0.503 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 53.320 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.721 เท่า และพบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ -0.816 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -33.362 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 0.494 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.973 เท่า สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.034 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -0.677 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 0.672 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.231 เท่า และพบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 1.140 เท่า มีค่าต่ำสุด

(Minimum) เท่ากับ 0.000 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 28.706 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.697 เท่า สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.269 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 0.000 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 2.847 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.344 เท่า และพบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.009 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -0.508 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 0.390 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.116 เท่า สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 0.075 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -2.206 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 5.056 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.523 เท่า และไม่พบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

5. อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 189.364 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -155.108 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 30,251.030 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2,414.621 เท่า สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องมีอัตราส่วนนี้โดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 1,462.310 เท่า มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ -49.436 เท่า มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 224,829.270 เท่า และไม่พบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้

ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. ปัญหาทางการเงิน

การวิจัยครั้งนี้ วัดปัญหาทางการเงินจากการผัดขันธ์หนี้ ผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ผัดขันธ์หนี้ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 113 บริษัท หรือร้อยละ 71.97 ขณะที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ไม่มีการผัดขันธ์หนี้ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 44 บริษัท หรือร้อยละ 28.03 ในทางกลับกันบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ผัดขันธ์หนี้ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 24 บริษัท หรือร้อยละ 15.29 ขณะที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ไม่มีการผัดขันธ์หนี้ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 133 บริษัท หรือร้อยละ 84.71

7. ขนาดของบริษัท

การวิจัยครั้งนี้ วัดขนาดของบริษัทจากสินทรัพย์รวมของบริษัท ซึ่งบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีขนาดของบริษัทโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 4,024.96 ล้านบาท มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 225.83 ล้านบาท มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 69,388.78 ล้านบาท และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8,407.31 ล้านบาท สำหรับกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องขนาดของของบริษัทโดยเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 3,429.24 ล้านบาท มีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 51.62 ล้านบาท มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 51,248.94 ล้านบาท และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6,733.27 ล้านบาท และไม่พบว่าค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นมากกว่าค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามสำหรับการศึกษาคั้งนี้ คือ ประเภทของรายงานของผู้สอบบัญชี ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างกิจการที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจับคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของรายงานของผู้สอบบัญชีออกเป็น 2 รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละรูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 กำหนดให้

1 = รายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งครอบคลุมในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- รายงานของผู้สอบบัญชีแบบมาตรฐาน 3 วรรค แต่เปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลงด้วยการเพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์ในเรื่องปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ ที่ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงความเห็น

- รายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ

0 = รายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง

สำหรับรูปแบบที่ 2 นั้นต้องการศึกษาเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่บริษัทมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง มีผลกระทบต่องบการเงินอย่างร้ายแรง เป็นผลให้ผู้สอบบัญชีพิจารณาไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบที่ 2 กำหนดให้

1 = รายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ

0 = รายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่รายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ

จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ดังนี้

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่าง พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2549 สามารถจำแนกประเภทของรายงานของผู้สอบบัญชีตามรูปแบบที่ 1 ได้ดังนี้ คือ ตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 157 ตัวอย่าง และตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 157 ตัวอย่างเช่นกัน รวมตัวอย่างทั้งหมด 314 ตัวอย่าง และจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 314 ตัวอย่างนั้น ยังสามารถจำแนกออกเป็นบริษัทที่ไม่ได้อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการจำนวน 168 ตัวอย่างและบริษัทที่อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการจำนวน 146 ตัวอย่าง

สำหรับการจำแนกรายงานของผู้สอบบัญชีตามรูปแบบที่ 2 ประกอบด้วย ตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการจำนวน 66 ตัวอย่าง และตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่รายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการจำนวน 66 ตัวอย่างเช่นกัน รวมตัวอย่างทั้งหมด 132 ตัวอย่าง และจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 132 ตัวอย่างนั้น ยังสามารถจำแนกออกเป็นบริษัทที่ไม่ได้อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการจำนวน 40 ตัวอย่างและบริษัทที่อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการจำนวน 92 ตัวอย่าง

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง

สมมติฐานการวิจัยที่ 1

ผู้วิจัยต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการตอบปัญหาการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า

H_1 : การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกทั้ง 2 รูปแบบ พบว่าในรูปแบบที่ 1 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การจัดการกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบ

บัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 1 แต่จากการวิเคราะห์เพิ่มเติมในรูปแบบที่ 2 นั้นเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 และมีทิศทางเป็นตามที่คาดไว้ กล่าวคือ เมื่อมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่ากิจการมีการตกแต่งผลการดำเนินงาน ส่งผลให้คุณภาพของผลการดำเนินงานและมูลค่าของกิจการในอนาคตลดลง จึงมีแนวโน้มที่ผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ และอาจต้องเพิ่มความระมัดระวังถึงที่มาของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเหล่านั้น

ดังนั้นจากผลการทดสอบนี้ทำให้ทราบว่ารายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการสามารถสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นสัญญาณเตือนที่น่าเชื่อถือแก่ผู้ใช้งบการเงิน อีกทั้งยังทำให้ทราบว่าบริษัทที่มีปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการนั้น เป็นบริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากิจการมีผลการดำเนินงานที่ไม่มีคุณภาพและไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง อีกทั้งยังทำให้ทราบว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสามารถใช้พยากรณ์ความน่าจะเป็นที่บริษัทจะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเฉพาะในกรณีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ แต่ไม่สามารถใช้พยากรณ์ความน่าจะเป็นที่บริษัทจะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งครอบคลุมถึงบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมาตรฐาน 3 วรรค แต่เปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลง ด้วยการเพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์ในเรื่องปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ ซึ่งไม่กระทบต่อการแสดงความเห็นต่องบการเงินด้วย อาจเนื่องจากบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมาตรฐาน 3 วรรค แต่เปลี่ยนแปลงหรือดัดแปลง ด้วยการเพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์ในเรื่องปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการและรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

นอกเหนือจากที่ทำให้ทราบว่ารายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการสามารถสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกำไรผ่าน

รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นสัญญาณ เตือนที่น่าเชื่อถือแก่ผู้ใช้งบการเงิน ยังสามารถช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับข้อมูล (Information asymmetry) ระหว่างผู้บริหารกับบุคคลภายนอก เพิ่มความระมัดระวังให้แก่ผู้ใช้งบการเงินในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ป้องกันการเข้าใจผิดต่อข้อมูลในงบการเงินและตัดสินใจผิดพลาด อีกทั้งอาจยังทำให้รายงานของผู้สอบบัญชีเป็นเครื่องมือที่มีส่วนช่วยในการลด การจัดการกำไรเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวของผู้บริหารไม่ว่าผลตอบแทนที่ผู้บริหารจะได้รับจาก การพิจารณาผลการดำเนินงาน ความมีชื่อเสียงในการบริหารงาน หรือเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ จากข้อมูล อันเป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารจะทราบความเป็นไปภายในธุรกิจได้ดีกว่าผู้ถือหุ้นหรือ บุคคลภายนอก เช่น การใช้ข้อมูลภายใน (Inside information) เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

สมมติฐานการวิจัยที่ 2

ผู้วิจัยต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบริษัทกับรายงานของผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการตอบปัญหาการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า

H₂ : อายุของบริษัทมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานต่อเนื่อง

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกทั้ง 2 รูปแบบ พบว่าทั้ง 2 รูปแบบไม่เป็นไปตาม สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ อายุของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 2 เนื่องจากสิ่งผู้วิจัยคาดไว้ คือ อายุของบริษัทจะมีความสัมพันธ์กับความน่าจะเป็นที่จะได้รับ รายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทในทิศทางตรงกันข้ามกัน กล่าวคือ หากบริษัทมีอายุการดำเนินงานมากจะมีความน่าจะเป็นต่ำที่จะได้รับรายงานของผู้สอบ บัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท และในทางกลับกันหากบริษัทมีอายุการ ดำเนินงานน้อยจะมีความน่าจะเป็นสูงที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการ ดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท เนื่องจากบริษัทที่อายุการดำเนินงานมากนั้น ย่อมมีระบบการบริหาร การจัดการ และระบบการควบคุมภายในที่ดีมีประสิทธิภาพ และมีการนำระบบและเทคนิคต่าง ๆ มาพัฒนาองค์กรเพื่อให้บริษัทเป็นที่ยอมรับและดำรงอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ได้มาเป็นเวลานาน อีกทั้งยังมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจที่ยาวนานกว่า จึงทำให้บริษัทมีความมั่นคงกว่าบริษัทที่ มีอายุการดำเนินงานน้อย จึงทำให้บริษัทที่มีอายุของบริษัทมากนั้นมีความน่าจะเป็นต่ำที่จะได้รับ

รายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท แต่ผลการทดสอบพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของบริษัทกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ($p > 0.05$)

ดังนั้นจากผลการทดสอบนี้ทำให้ทราบว่าอายุของบริษัทไม่สามารถใช้พยากรณ์ความน่าจะเป็นที่บริษัทจะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง แม้ว่าค่าเฉลี่ยของอายุของบริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของอายุของบริษัทของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 2 รูปแบบ อีกทั้งผลการทดสอบยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า บริษัทที่ก่อตั้งมานาน ดำรงอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ได้มาเป็นเวลานานจะเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ดีและมีความมั่นคงกว่าบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานน้อย ดังนั้นความน่าจะเป็นที่บริษัทจะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของบริษัทหรือระยะเวลาในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด แต่อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ รวมถึงความสามารถและศักยภาพในการบริหารจัดการ และการพัฒนาองค์กรของแต่ละบริษัท

สมมติฐานการวิจัยที่ 3

ผู้วิจัยต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการตอบปัญหาการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า

H_3 : ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกทั้ง 2 รูปแบบ พบว่าทั้ง 2 รูปแบบไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 3 เนื่องจากสิ่งผู้วิจัยคาดไว้ คือ ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง กล่าวคือ หากบริษัทมีระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีมากมีความน่าจะเป็นสูงที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของ

บริษัท เนื่องจากต้องขยายระยะเวลาการตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดหรือข้อสงสัยบางประการที่สำคัญซึ่งต้องตรวจสอบให้พบข้อเท็จจริง แต่ผลการทดสอบพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ไม่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ($p > 0.05$)

ดังนั้นจากผลการทดสอบนี้ทำให้ทราบว่าระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีไม่สามารถใช้พยากรณ์ความน่าจะเป็นที่บริษัทจะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง แม้ว่าค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบอื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 2 รูปแบบ อาจเพราะนอกจากการตรวจสอบงบการเงิน ณ วันสิ้นงวดแล้ว ผู้สอบบัญชียังมีการสอบทานงบการเงินระหว่างกาล รวมถึงระยะเวลาการเป็นลูกค้าสอบบัญชี ทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพพิจารณาปรับเปลี่ยนการวางแผนการตรวจสอบบัญชี หรือการปรับเปลี่ยนขอบเขตและวิธีการตรวจสอบงบการเงินเพื่อลดความเสี่ยงจากการตรวจสอบและทำให้การตรวจสอบบัญชีมีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมข้อมูลหลักฐานการสอบบัญชีได้เพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งสามารถตรวจพบการทุจริต ข้อผิดพลาด หรือข้อสงสัยต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ เป็นผลให้สามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีและออกรายงานการสอบบัญชีได้ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นอาจทำให้ระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยสำหรับการทดสอบตัวแปรควบคุมเนื่องจากมิได้เป็นตัวแปรที่สนใจศึกษา เพียงต้องการนำมาวิเคราะห์และยืนยันว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีและตัวแปรควบคุม มีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัยประกอบด้วย อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย ปัญหาทางการเงิน และขนาดของบริษัท

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรควบคุมสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตเกือบทุกตัว กล่าวคือ 1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม มีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) 2) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม และปัญหาทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) สำหรับขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ซึ่งไม่เป็นไปตามทิศทางที่คาดหวังไว้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยความมีนัยสำคัญนั้น ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ยกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง ($p > 0.05$)

เนื่องจากการศึกษาเป็นไปในลักษณะของการทดสอบในเชิงของความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งไม่ใช่เป็นการทดสอบในเชิงเหตุและผล (Causation) ดังนั้นในการวิเคราะห์หรือการตีความผลการวิจัยจึงพิจารณาเชิงความสัมพันธ์เท่านั้น

5.2 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาตัวแปรปัญหาทางการเงิน (Default status) ในงานวิจัยฉบับนี้ คือ การไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ ในกรณีที่บริษัทมีการผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งรวมไปถึงการไม่ชำระเงินต้น การละเมิดข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ หรือบริษัทมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งล้วนเป็นการที่บริษัทไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ และเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งอาจมีกรณีอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าบริษัทกำลังประสบปัญหาทางการเงิน แต่เนื่องจากบริษัทไม่ได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณชนอย่างชัดเจน จึงมีข้อจำกัดในการนำข้อมูลมาทำการศึกษา

2. การวัดค่าการจัดการกำไร งานวิจัยฉบับนี้เลือกวัดการจัดการกำไรจากรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ตัวแบบ Modified Jones ในการประมาณค่ารายการคงค้างจากการดำเนินงาน ซึ่งอาจมีความผิดพลาดที่ไม่สามารถตรวจพบการจัดการกำไรทั้งหมดในกิจการได้

3. เพื่อให้การวิเคราะห์ทางสถิติดำเนินต่อไปได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 ตัวอย่างงานวิจัยนี้จึงไม่ได้แยกบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (Company under rehabilitation) ออกจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากบริษัทเหล่านั้น โดยส่วนใหญ่มีรายงานของผู้สอบ

บัญชีในรูปแบบที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ รายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง อีกทั้งบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการอาจมีการจัดการกำไรเพื่อให้บริษัทสามารถดำรงอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ได้ต่อไปหรือเพื่อให้บริษัทสามารถออกจากหมวดฟื้นฟูกิจการได้ในภายหน้า

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชีกับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง" จากการทดสอบ 3 ตัวแปรที่คาดว่าน่าจะมีผลต่อรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ แต่ตัวแปรที่สนใจศึกษาอีก 2 ตัวแปร คือ อายุของบริษัท และระยะเวลาในการออกรายงานของผู้สอบบัญชี พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ วัดการจัดการกำไร ด้วย ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เมื่อควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ของกิจการแล้ว พบว่า บริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจำนวนมาก มีโอกาสที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็น เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการสูงกว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจำนวนน้อย กล่าวคือ หากบริษัทที่มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจำนวนมากย่อมมีแนวโน้มที่ผู้สอบบัญชีจะออกรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน เนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ เพื่อส่งสัญญาณเตือนและให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่อาจไม่สะท้อนความเป็นจริงแก่ผู้ใช้งบการเงิน

ทำให้ผู้ใช้งบการเงินประจักษ์ถึงความสำคัญของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร อัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับภาวะปัญหาทางการเงินของกิจการที่

สามารถพยากรณ์การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ยิ่งไปกว่านั้นยังทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ประจักษ์ถึงควมมีคุณค่าของรายงานของผู้สอบบัญชี (Information content of auditor's report) เนื่องจากรายงานของผู้สอบบัญชีสามารถให้สัญญาณเตือนเบื้องต้นเกี่ยวกับการบิดเบือนผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการ อีกทั้งยังช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับข้อมูล (Information asymmetry) ระหว่างผู้บริหารกับบุคคลภายนอก

ผลการวิจัยยังให้ข้อเสนอแนะแก่บุคคลผู้เกี่ยวข้องในวิชาชีพสอบบัญชี ในอันที่จะวิเคราะห์คุณภาพของผลการดำเนินงานที่เปิดเผยต่อสาธารณะในส่วนของกิจการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร อัตราส่วนทางการเงินและภาวะปัญหาทางการเงินของกิจการ ในการนำไปปรับใช้ในวิชาชีพบัญชี เพื่อการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินในเชิงลึกกว่าในอดีตได้ดีกว่าตัวเลขข้อมูลเบื้องต้นที่แสดงไว้ในงบการเงิน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความระมัดระวังในการพิจารณาและวิเคราะห์คุณภาพของผลการดำเนินงานและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอื่น ๆ ที่สะท้อนสถานะทางการเงินที่แท้จริงของกิจการ อันจะช่วยสนับสนุนให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินด้วยความเชื่อมั่นและมีหลักการยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่ปรากฏในงบการเงิน ซึ่งกิจการมีความตั้งใจที่จะตกแต่งผลการดำเนินงานของกิจการ และข้อมูลทางการเงินอื่น ๆ อันอาจเป็นสัญญาณเตือนและข้อสังเกตให้แก่ผู้สอบบัญชีให้ระมัดระวังการวิเคราะห์พิจารณาในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของกิจการ และล้วนแต่เป็นประโยชน์ในการแสดงความเห็นต่องบการเงินของผู้สอบบัญชี และจะยังผลถึงผู้ใช้งบการเงินซึ่งจะได้รับข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากรายงานของผู้สอบบัญชี

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังให้ข้อสังเกตแก่หน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐในการสอดส่องดูแลบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ โดยเฉพาะในกรณีที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีที่ไม่แสดงความเห็นเนื่องจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ ซึ่งมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากิจการมีผลการดำเนินงานที่ไม่มีคุณภาพและไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง

อย่างไรก็ตามรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร อัตราส่วนทางการเงินรวมทั้งข้อมูลทางการเงินอื่น ๆ ควรนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับสภาพแวดล้อมของธุรกิจ เพื่อ

ประกอบการวิเคราะห์ตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินและการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีความสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อในอนาคต

1. ผู้วิจัยอาจพิจารณาปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องเพิ่มเติม ในการวิเคราะห์คุณภาพของผลการดำเนินงาน นอกเหนือจากรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และอัตราส่วนทางการเงินเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม หรือจากการสัมภาษณ์ผู้สอบบัญชี ตลอดจนบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้สอบบัญชี ทั้งนี้เพื่อค้นหาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชี เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงสถิติของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2. หากมีการพัฒนาตัววัดคุณภาพทางการเงินหรืออัตราส่วนทางการเงินใหม่ และผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าสามารถที่จะนำมาพยากรณ์หรืออธิบายความสัมพันธ์กับรายงานของผู้สอบบัญชีได้ ก็จะเป็นการดีที่จะนำมาศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ

3. ผู้วิจัยอาจขยายการวิเคราะห์ออกไปจากการศึกษาคั้งนี้ โดยขยายกลุ่มตัวอย่างด้วยการเพิ่มจำนวนปีที่ศึกษา หรือ อาจพิจารณากลุ่มตัวอย่างในช่วงระยะเวลาที่ไม่มีผลกระทบต่อข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการศึกษา กล่าวคือ ในช่วงระยะเวลาก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันให้ทราบว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นตัววัดที่ดี ทั้งในช่วงระยะเวลาก่อนและหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และเพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับรายงานของผู้สอบบัญชี ในแต่ละช่วงเวลา หรืออาจศึกษาในกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือกลุ่มตัวอย่างบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) หรือบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน